

Høring – forslag til ny forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver

IKO – kirkelig pedagogisk senter svarer med dette på forslag til ny forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.

IKO - kirkelig pedagogisk senter (IKO) støtter at forslag til ny rammeplan viderefører den norske barnehagetradisjonen, med en helhetlig pedagogisk tilnærming som vektlegger omsorg, lek, læring og danning som grunnlag for barns allsidige utvikling. Vi støtter også videreføringen av fagområdene, som er etablerte i barnehagene.

Innledningsvis ønsker IKO å komme med noen generelle kommentarer til høringsforslaget:

Synliggjøring av barnehageloven i rammeplanen.

I rammeplanforslaget er de direkte henvisningene til barnehageloven tatt ut. Deler av loven er bakt inn i brødtekst, noe direkte sitert, noe delvis omskrevet. På den måten tilslører rammeplanforslaget hvilke deler av teksten som er lovtekst. De fleste stedene der barnehageloven er sitert, er det heller ikke henvist til hvilke paragrafer eller hvilke ledd i lovteksten det henvises til. Dette gjør teksten uoversiktlig, og kan bidra til å usynliggjøre hvilke deler av rammeplanen som er hjemlet i hvilke deler av lovteksten. Ikke minst er det uheldig fordi det ikke viser hvilke deler av barnehagelovens paragrafer som er utdypet og fortolket i forskriften, og hvilke som ikke er det. En synliggjøring av henvisninger til barnehageloven vil også være viktig for hvordan rammeplanen kommuniserer med foreldre og barnehagens samarbeidspartnere.

IKO mener at barnehageloven må synliggjøres i rammeplanen. Dette for å synliggjøre sammenhenger mellom lov og forskrift, og tydeliggjøre hvilke deler av teksten som er sitater fra loven.

Åpen barnehage

IKO har i tidligere høringssvar pekt på at både barnehageloven og rammeplanen bør gjenspeile ulike virksomhetsformer innen barnehagesektoren. Barnehageloven omtaler familiebarnehager, men ikke åpne barnehager. Vi har tidligere argumentert for at åpne barnehager bør synliggjøres og reguleres i barnehageloven, og videre i forskrift om rammeplan for barnehagen.

Etikk, religion og filosofi

IKO mener at innholdet i fagområdet er godt og støtter den nye formuleringen "gi barna opplevelser og kjennskap til merkedager, høytider og tradisjoner i den kristne kulturarven og religioner og livssyn som er representert i lokalsamfunnet". Med denne formuleringen knyttes ikke representasjon til enkeltbarn i barnegruppen, men til lokalsamfunnet. Det kan bidra til å redusere utfordringer knyttet til opplevelsen av å representere en religion. Samtidig mener IKO at formuleringer om høytider,

tradisjoner og merkedager også bør være med i kulepunktene for hva barnehagen skal bidra til at barna erfarer, ikke bare under punktet for hva personalet skal.

Videre mener IKO at formuleringen om at barns tro, spørsmål og undring skal møtes med alvor og respekt innholdsmessig bør videreføres fra forrige rammeplan.

Samarbeid mellom hjem og barnehage

Forslaget til ny rammeplan punkt 3. Samarbeid mellom hjem og barnehage sier at "Gjennom foreldrerådet og samarbeidsutvalget skal barnehagen legge til rette for at foreldrene og barnehagen jevnlig kan utveksle observasjoner og vurderinger om barnegruppens trivsel, utvikling og læring". IKO mener at utveksling av slike observasjoner og vurderinger i foreldreråd og samarbeidsutvalg kan forutsette kartlegging og dokumentasjon som Stortinget gikk imot våren 2016. I tillegg vil slike utvekslinger kunne komme i konflikt med taushetsplikt og hensynet til barns personvern. IKO foreslår derfor at formuleringen endres.

Departementet har bedt oss om å svare på om hvorvidt

- forslaget til ny rammeplan fungerer som et tydeligere styringsdokument

Mål med barnehagens styringsdokument bør være å utvikle barnehagens kvalitet til barns beste. IKO antar at det også må være departementets intensjon med å gjøre ny rammeplan tydeligere.

I høringsnotatet har departementet uttalt om rammeplanen fra 2006: "I tillegg viser gjennomgangen at en stor andel av rammeplanens bestemmelser er formulert som "bør"-bestemmelser, og at ordlyden mange steder er såpass vag og skjønnsmessig at den er egnet til å skape tvil om innholdet i forpliktelsene." Derfor skriver departementet at tekst som ikke omhandler rettigheter og plikter er fjernet, mengden prosatekst redusert, og IKO merker seg at ord som bør og kan er erstattet med skal.

Barnehagelærerprofesjonen er, som andre menneskebehandling profesjoner, skjønnsutøvende. Det foreliggende rammeplanutkastet viser en tilsiktet dreining fra å være en plan som viser rammen personalet skal gjøre pedagogiske valg og utøve faglig skjønn innenfor, til tydelige beskrivelser av personalets forpliktelser. Det kan være uheldig med tanke på ivaretagelse av barns lovfestede rett til medvirkning. IKO ser at rammeplanutkastet er tydeligere i den språklige formuleringen av personalets forpliktelser, men at denne tydeligheten kan bidra til å redusere rommet for faglig skjønnutøvelse. Barnehagen behøver begge former for styringsrasjonaler. Men en tydeligere styring gjennom forpliktelser må ikke skje på bekostning av den faglige skjønnutøvelsen.

IKO mener at mengden formuleringer av forpliktelser bør gjennomgås med tanke på endring slik at planen i større grad oppfattes som en styringsramme, og ikke som en uttømmende oversikt over forpliktelser

- forslaget til ny rammeplan fungerer som et velegnet arbeidsdokument for barnehagepersonalet

IKO er enig i at eier har det juridiske ansvaret for barnehagen. Forskriftens status som lovtekst er en av begrunnelsene for at det bare er eiers ansvar som er beskrevet i forskriften. Dette punktet reiser spørsmål om rammeplanforslaget vil fungere som et velegnet arbeidsdokument. Det skal altså i tillegg til å være et juridisk dokument beskrive faglige oppgaver og plikter for barnehagens personale. Slik sett er forskriften både en juridisk og en faglig tekst. Det er grunn til å stille spørsmål om rammeplan

som arbeidsdokument bare skal gi beskrivelser av hva som skal gjøres, eller om det skal beskrive hva den enkelte har ansvar for. Dette er uklart og gjør det vanskelig å vurdere om hvorvidt høringsforslaget vil fungere som arbeidsdokument. Det pekes på juridisk ansvar, men ikke på pedagogisk, faglig, etisk eller metodisk ansvar. Verken barnehageloven eller rammeplanen stiller krav til barnehageeiers faglige kompetanse. Og barnehagens styrer eller pedagogisk leder gis ikke ansvar. Dermed har den ene rollen ansvar, men ikke kompetanse, mens de to andre rollene har kompetanse, men ikke ansvar. Dette er i seg selv konfliktfylt, og åpner for gråsoner der eiers interesser kan komme i konflikt med pedagogisk leders og styrers faglige vurderinger. Formuleringen "Det forutsettes derfor at barnehageeieren vektlegger de ansattes faglige og pedagogiske vurderinger i sin styring" er for svak til å sikre at eier vil gjøre nettopp dette.

IKO mener at ny rammeplan vil være bedre velegnet som arbeidsdokument dersom også faglig ansvar beskrives. Vi foreslår derfor at formuleringer om ansvar videreføres fra rammeplanen fra 2011.

- forslaget til ny rammeplan ivaretar barnehagens brede samfunnsmandat

IKO mener det er et paradoks at forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver følger en utvikling der mengden prosatekst reduseres, mens skolens generelle del av læreplanen ved sin revisjon viderefører prosatekster. Disse to tekstene har vært omtalt som sjeldne blomster i forskriftsverdenen. Som visjonært dokument som skal utlede barnehagens formål og samfunnsmandat og som skal tegne et bilde av oppdraget barnehagen som pedagogisk virksomhet skal bidra til i samfunnet, er rammeplanen skåret til beinet. Men barnehagens samfunnsbidrag som arena der barndommen kan leves og lekes, et sted der barn er, lærer og dannes som mennesker, er for paradoksal og flertydig til kun å beskrives og fortolkes i lovttekst. Derfor er det vesentlig at rammeplanen videreføres som en ramme som gjennom å åpne for det skjønnsmessige utfordrer barnehagelærerne til ansvarlige faglige vurderinger og prioriteringer til barns beste.

- hvilke deler av rammeplanen som bør utdypes i veiledningsmateriell

IKO foreslår at det utvikles en veileder som kan hjelpe barnehageeiere, både private og kommunale, til å forvalte sitt eierskap og ansvar for barnehagen i tråd med barnehageloven og ny rammeplan.

IKO mener at den viktigste måten å sikre en god implementering av rammeplanen i sektoren, er å sørge for nok kvalifisert personale, gjennom bemanningsnorm og pedagognorm. Fortsatt stor satsing på og tilrettelegging av videreutdanning, masterutdanning og styrerutdanning for barnehagelærere er også en viktig faktor for utvikling av kvalitet i barnehagene. Gjennom utdanning får lærerne kjennskap til ny forskningsbasert kunnskap, som igjen har betydning for å ta del i den faglige utviklingen på feltet.

IKO vil også foreslå at det utarbeides en veileder knyttet til fagområdet etikk, religion filosofi. En slik ble ikke utviklet i forbindelse med implementering av forrige rammeplan. Dette er et fagområde som flere rapporter har vist at barnehagene arbeider lite med, og mange barnehagelærere er usikre på.

Marianne Uri Øverland
direktør

Marte Eriksen
rådgiver